mahutati mitmesugused instituudid ja otsustati „linna iluks ning ülikooli heaks" tühjast rusulavast puiesteestik luua (247). Ülikooli raamatukogu jaoks alustati 1803. a. Toomkiriku varemete ümberehitamist, mis 15. IX. 1806 valmis. 1805. a. lõpetati juba praeguse vana anatoomikumi keskse osa,

186. joon. Riia, Kaarli ning Lodja uuli ristmekoht XIX sajandi alupoolel.
Le carrefour de la Rue de Riga, la rue de Charles et la rue de Lodja dans les premières décades du XIX siècle.

Silmatorkav kodanikuelamu mõjustus ampiirstiilist. Paremal lameda ristuljeülikuga ja pilasterrindega ampiirjas elamu. Vasakul praegune „Pallase" kunstikooli ja linna tütarlastegümnaasiumi ampiir-räästaga ning nurgasammastikuga hooned. Uulil näeme vana „malposti", mis korrapärase reisijate sõidutõlla-ühendusena Peterburi—Narva—Tartu—Riia—Miitavi ja Tauroggeni vahel toimis ning lakkas alles raudteeühenduse saabumisel.

kupelsõõriku ehitus ja mõlemad kaared ehitati alles 1825.—1827. a. Tähetorn ehitati 1809/10, ta juurde kuuluvad elamud (viilulised sirukid) 1819./21. a. ning pöördetorn 1822. a. prof. Parroti projekti järele. Mõlemaid, s. o. vana anatoomikumi kesksõõrikuga kaarikut ja tähetorni-ristikut tingib nende otstarve. 1809. a. valmis ka ampiirstiilis ülikooli-peahoone. 1806.—1810. a. põhjendati linnasüdame piirele ka ülikooli botaanika-aed, mis mõni aasta varemini praeguse käsitöölisteseltsi aia kohal asus.

See oli avalikus ehituslaadis „maavürsti linnaehituse" (47) perioodil, mil võimukandjad ilmutasid oma uhkust ning auahnust, aga ka head tahtmist monumentaalsete ehitiste soetamiseks. Selle perioodi lõpule kuulub ka Tartu monumentaalhoonete ehitusaeg linna ülikoolilinnaks saamisel. Tolle-aegsele valitsevale maitsesuunale vastavalt ehitati nad, nagu juba mainitud, klassitsismile vastavalt ampiirstiilis. Julge mõtte ja iseseisva loova kujundamise asemel näeme neis skematismi, mis rahuldub juba kasutatud vormide kordamisega. Seetõttu esitavad need hooned külma akadeemilist vormivirtuositeeti, mida süvendas pealegi tolleaegne bürokraatlik ehituskorraldus, ega lase peale k o r r a l i k k u s e - ilme neid hingeliselt mõjule pääseda. Eriti näeme seda neis ühiskondlikes ehitisis, mis vormiti valitseva moe suuna võimu all ning kus seltskond ning vähemad võimukandjad püüdsid oma sotsiaalset mõju arhitektoonilisis töis väljendada. Selline on 1819. a. tolleaegse kindralkuberneri Paulucci õhutusel ehitatud „Vene Kaubahoovi" ampiirstiilis sammaskäiguga lampservik. Ampiir mõjutas ka kodanikuelamu fassaadi, kuigi sammasrinde aseainena seal sageli lamedad pilastrid esinevad (186. joon.).

Siiski on klassitsismi mõju tunduv üksnes monumentaalseis avalikes ehitisis ja osalt neis järkjamais hooneis, mis ehitasid linna Liivimaa mõisnikud (näit. Laial uulil). Kodanikuelamuna domineeruvad sellevastu l a m b i k u d , n i m e l t

Tartu, lk. 371